proLékaře.cz | 12.11.2026

Quo vadis, slovenská diabetológia?

Milé kolegyne a kolegovia, vážení priaznivci diabetológie,
význam diabetológie pre medicínu, pacientov, spoločnosť je veľmi veľký a bude v budúcnosti len narastať, a to nielen vzhľadom na stále rastúci počet pacientov s cukrovkou, ale aj na vývoj nových technológií a postupov v tejto oblasti. V súčasnej dobe sa zvyšuje dopyt po službách diabetológie, čo si vyžaduje aj stabilizáciu počtu diabetologických ambulancií a zabezpečenie adekvátnych podmienok.

V minulosti sme boli svedkami hlavne vývoja v liečebných možnostiach novými perorálnymi alebo inzulínovými alebo neinzulínovými liekmi. Postupne sme dokázali personalizovať liečbu cielene podľa potrieb každého jednotlivého diabetika. Technologický pokrok priniesol však aj nové možnosti – zariadenia, ktoré umožňujú lepšiu kontrolu glykémie samotným pacientom, spojenie telemedicínou s diabetológom a nové vyšetrovacie metódy priamo ma ambulanciách, niektoré z nich už aj so zapojením umelej inteligencie.

Diabetes mellitus a COVID-19

Za uplynulé obdobie sme sa stretávali s novými výzvami, ktoré súviseli s infekciou COVID-19. Diabetes patrí medzi rizikové faktory pre závažnejší priebeh ochorenia, diabetici patria medzi najohrozenejšie skupiny pacientov, a preto sme poskytovali adekvátnu starostlivosť a edukáciu o ochrane pred COVID-19 a manažment ochorenia v prípade ochorenia u našich diabetikov.

Moderné technológie

Jednou z najväčších noviniek u nás je širšie zavedenie používania kontinuálnych glukózových monitorov a flash-glukózových monitorov samostatne alebo v kombinácii s hybridnými inzulínovými pumpami. Je potešujúce, že uplatnenie používania senzorov našlo miesto už vo všetkých diabetologických ambulanciách a plynule sa uskutočňuje aj prechod v nastavovaní na inzulínovú pumpu popri hospitalizáciách aj ambulantnou cestou, čo oceňujú pacienti a zdravotné poisťovne. Hybridné inzulínové pumpy sú ďalšou novinkou, ktorá prináša zlepšenie kontroly cukrovky. Umožňujú ešte presnejšie dávkovanie inzulínu, čím sa minimalizuje riziko vzniku hypoglykémií a zlepšuje sa metabolická kompenzácia a celková kvalita života pacienta. Tieto novinky sú veľkým krokom vpred a ukazujú nám, akým smerom sa diabetológia uberá. Avšak, to nie je koniec vývoja, očakáva sa ešte viac noviniek a zlepšení v diabetológii v blízkej budúcnosti.

Tým, že ide o novinky, ešte nie sú plne dostupné alebo pokryté v plnom rozsahu pre všetkých diabetikov. Preto sa veľmi intenzívne venujeme dostupnosti a otázkam úhrad zdravotných poisťovní. Pracujeme na nových kódoch pre nové výkony v diabetológii a ich akceptovanie zo strany zdravotných poisťovní. Týmto sa snažíme zabezpečiť, aby nové technológie a liečebné postupy boli široko dostupné.

Telemedicína

Diabetológia je príkladom, ako je telemedicína dôležitým nástrojom na zlepšenie kvality života pacientov s diabetom a na zefektívnenie liečby. Jednou z jej výhod je možnosť neustáleho sledovania stavu pacienta v reálnom čase, čo súvisí s novými technológiami a vyšetrovacími možnosťami vo vlastnom prostredí diabetika. To umožňuje rýchlu a efektívnu reakciu v prípade zmeny stavu pacienta. Ďalšou výhodou je zvýšenie dostupnosti diabetológa pre pacienta a predchádzanie vzniku vážnejších zdravotných problémov. Ale keď sa vývoj technológií stále zlepšuje, niektoré aspekty liečby diabetu vyžadujú priamu prítomnosť lekára a osobný kontakt s pacientom a napriek všetkým výhodám platí, že telemedicína nemôže nahradiť osobný kontakt s diabetológom.

Včasný skríning diabetických komplikácií a zapojenie umelej inteligencie

Novinky máme aj vo vyšetrovacích možnostiach – fundoskopia očného pozadia, pedobarografia, vyšetrenie členkovo-brachiálneho indexu a biotenziometria – umožňujú diabetológom vyhodnotiť stav obehového systému, neuropatie, retinopatie a iných komplikácií spojených s diabetom priamo na diabetologickej ambulancii, čo zvyšuje dostupnosť vyšetrení nielen v aktuálnej situácii nedostatku lekárov, ale aj včasný záchyt komplikácií skríningovými vyšetreniami. Fundoskopia umožňuje zobrazenie očného pozadia, ktoré je často postihnuté diabetickou retinopatiou, vyhodnotenie je už umožnené aj pomocou umelej inteligencie, čo diabetológa prenáša

proLékaře.cz | 12.11.2026

do 3. tisícročia. Stanovenie členkovo-brachiálneho indexu oscilometrickou metódou, pedobarografia a biotenziometria umožňujú zisťovať stav dolných končatín a chodidiel, na ktorých sa často prejavia prvé príznaky mikrovaskulárnych a makrovaskulárnych diabetických komplikácií.

V jednaniach so zdravotnými poisťovňami sme reagovali na tieto možnosti vyšetrení a postupne sa nám darí aj akceptovanie nových zdravotných výkonov pre náš odbor. Navyše zdravotná poisťovňa Dôvera, mimo úhrady zdravotnej starostlivosti, každoročne poskytuje zdroje z grantového programu pre zdravotnícke zariadenia. Prevencia diabetických komplikácií je možnosťou o uchádzanie sa do takéhoto programu.

Edukácia

Jednou z najväčších výziev diabetológie bude vytvoriť spojenie medzi technológiami a kvalitou života pacientov, spojiť najnovšie odborné vedomosti so znalosťami pacientov. Aj keď nové technológie a postupy môžu pomôcť zlepšiť kontrolu diabetu, stále je dôležité, aby diabetici vedeli, ako ich používať. Sústreďujeme sa na edukáciu a poskytovanie podpory v ich sebamanažmente ochorenia. Je nevyhnutné, aby edukácia, ako trvalá súčasť liečby diabetika, bola plne hradená zdravotnými poisťovňami. Oceňujeme, že zdravotná poisťovňa Union včasne pristúpila k akceptácii nových edukačných výkonov v celom ich rozsahu ešte v minulom roku a postupne sa pridávajú aj ďalšie poisťovne.

Ekonomika diabetologických ambulancií

V neposlednom rade sa sústreďujeme na zabezpečenie, aby diabetológia bola nielen uznávaná, ale aj finančne adekvátne ohodnocovaná, lebo v súčasnosti patrí, žiaľ, k špecializačným odborom z najnižšími úhradami, čo vyplýva nielen z reálií diabetológov, ale aj zo správy hodnotenia Úradu na dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a aj Ministerstva zdravotníctva SR. Preto sme v spolupráci so Slovenskou lekárskou komorou a analytickým tímom pracovali na finančnej analýze diabetológie a veríme, že výsledky nájdu uplatnenie v rozhodovacích mechanizmoch o úhradách poskytnutej zdravotnej starostlivosti.

Vďaka zlepšeniam v diabetológii môže byť starostlivosť o pacientov s diabetom účinnejšia a efektívnejšia. Zároveň pre potrebu skorej detekcie je dôležité, aby boli nové technológie a postupy financované zdravotnými poisťovňami. Práve preto sme pracovali na nových kódoch pre nové výkony v diabetológii a na ich akceptovaní zo strany zdravotných poisťovní. Výsledky vzájomných rokovaní vidíme práve v tomto období. V diabetológii začali byť uznávané nové kódy H, ktoré súvisia s rozšírením diagnostického armamentária na ambulanciách o EKG, prístroj na meranie členkovo-brachiálneho indexu či výpočtu kardiovaskulárneho rizika.

Preventívne programy

Diabetes mellitus je ochorenie, ktoré má veľký vplyv na verejné zdravie, a preto cítime potrebu podporenia aj na prevencie a včasnej diagnostiky. V rámci spolupráce Slovenskej diabetologickej spoločnosti so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou sme koncom roku 2022 zrealizovali Pilotný projekt včasného záchytu hyperglykémie u diabetes-naivných pacientov, do ktorého bolo zapojených 59 diabetologických ambulancií a ktorý sme aj aktuálne vyhodnotili. Spolu bolo vyšetrených 1 455 záujemcov, z ktorých až u 16 % bola zistená hyperglykémia a boli odoslaní na ďalšie vyšetrenie k všeobecným lekárom alebo na základe výsledku už priamo k diabetológom. Veríme, že práve pre prekvapujúco zistené vysoké číslo tento preventívno-osvetový projekt bude mať pokračovanie aj v tomto roku.

Za všetkých diabetológov, výbor Slovenskej diabetologickej spoločnosti a za seba osobne si dovoľujem napísať, že poskytujeme našim pacientom to najlepšie, čo vieme, čo je možné a dostupné a robíme pre diabetológiu tak, aby mohla pokračovať v tomto vývoji aj v budúcnosti. Predpoklady sú splnené: v diabetológii sa momentálne toho deje veľa vo všetkých inovatívnych a dôležitých oblastiach – v liekoch, vyšetreniach, technológiách a v jednaniach. A výskumy a objavy v oblasti diabetológie napredujú míľovými krokmi.

MUDr. Adriana Ilavská, PhD., MBA, MPH
Bratislava, apríl 2023